

การหาโครงสร้างรวดเร็วของรังสีสตรอนเตียม-90 ในกรณีที่เกิดสงครามนิวเคลียร์

นาย ธรณิศ นาวารัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาฟิสิกส์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

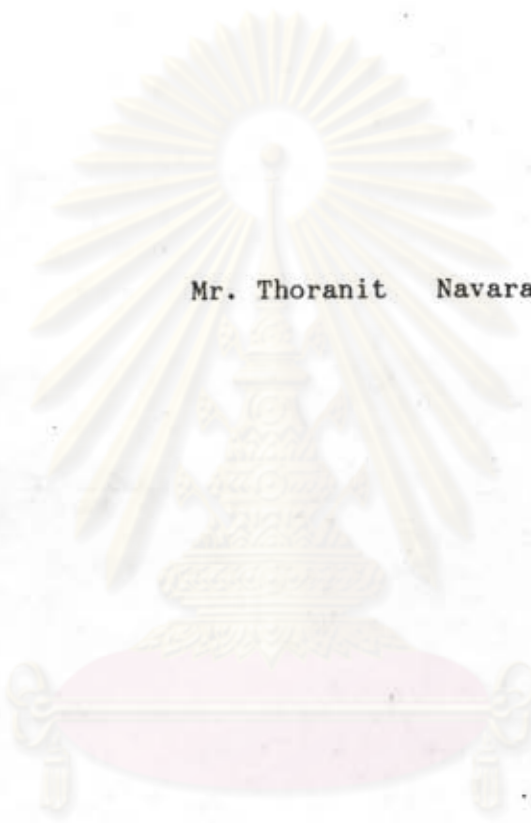
ISBN 974-576-782-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015834

I1751d196

QUICK DETERMINATION OF RADIATION DOSE FROM STRONTIUM-90
IN CASE OF NUCLEAR WAR

Mr. Thoranit Navarat

ศูนย์วิทยุโทรทรรศน์วิทยุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Science

Department of Physics

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-782-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การหาโดสอย่างรวดเร็วของรังสีสรอนเดียม-90 ในกรณีที่เกิดสงครามนิวเคลียร์

โดย นาย ธรณิศ นาวารัตน์

ภาควิชา ฟิสิกส์

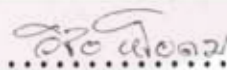
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ วิชัย ไชยม

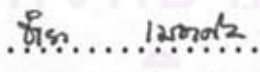
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

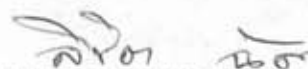

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กัญชัช ปันยารชุน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ วิชัย ไชยม)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรง เมธาศิริ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ลิขิต นัตรสกุล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กรณีศึกษา : การหาโดสอย่างรวดเร็วของรังสีสตรอนเตียม-90 ในกรณีที่เกิดสงครามนิวเคลียร์ (QUICK DETERMINATION OF RADIATION DOSE FROM STRONTIUM-90 IN CASE OF NUCLEAR WAR) อ.ที่ปรึกษา ศ.วิชัย หโยคม, 39 หน้า.

หลังจากเกิดสงครามนิวเคลียร์ จะมีสารกัมมันตรังสีตกสู่พื้นดินทั่วโลก สตรอนเตียม-90 (^{90}Sr) เป็นธาตุที่มีอันตรายมากที่สุด ในตอนแรก ^{90}Sr มีปริมาณน้อยกว่าธาตุอื่นและเป็นธาตุที่แผ่รังสี เบตา การวิจัยนี้ เป็นการเสนอวิธีหาปริมาณ ^{90}Sr ที่ตกบนพื้นดินโดยการวัดรังสีแกมมาของธาตุกัมมันตรังสีอื่น ซึ่งสามารถปฏิบัติได้สะดวกและรวดเร็ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... ศสภ
สาขาวิชา ..... ศสภ
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ๒๕๓๒

THORANIT NAVARAT : QUICK DETERMINATION OF RADIATION DOSE FROM
STRONTIUM-90 IN CASE OF NUCLEAR WAR. THESIS ADVISOR : PROF.
VICHAI HAYODOM, 39 pp.

After a nuclear war, radioactive substances will appear on the ground everywhere. ^{90}Sr is the most hazardous element. In the early stage, the amount of ^{90}Sr is less than those of other elements. ^{90}Sr is a beta emitter. This work proposes methods of determination of ^{90}Sr on the ground by measuring gamma rays from other radioactive elements and deducing the amount of ^{90}Sr . These methods can be done conveniently and quickly.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... ศาสตราจารย์ .....
สาขาวิชา ..... ศาสตราจารย์ .....
ปีการศึกษา ..... 2532 .....

ลายมือชื่อนิสิต ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีของ ศาสตราจารย์ วิชัย หัยยม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆของการวิจัยมาด้วยดีตลอด และอาจารย์ วัลลภ บุญคง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการนำเรเนี่ยมออกไซด์อาบนิวตรอนที่สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณเพื่อนทุกคนที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบคุณ คุณชัยวัฒน์ เหล่าวัฒนากุล คุณพิสิฐ ดำรงค์กิจการ ที่ได้ช่วยเหลือในการใช้คอมพิวเตอร์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณลุงและคุณอา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงิน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญรูป.....	ซ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. แกมมาสเปกโตรมิเตอร์.....	5
3. ผลการทดลองวัดรังสีแกมมาของยูเรเนียมออกไซด์ที่อาบนิวตรอน...	13
4. การหาปริมาณสตรอนเทียม 90 ที่ตกลงบนพื้นโลก.....	20
5. บทสรุป.....	35
เอกสารอ้างอิง.....	37
ประวัติผู้เขียน.....	39

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	แสดงโดสที่ได้รับจากฝุ่นกัมมันตภาพรังสีจากการทดลองในอดีตที่ผ่านมาจนถึงการเซ็นสัญญายุติการทดลองในปี พ.ศ. 2501	3
3.1	แสดงอัตราส่วนของอัตราการนับของ ^{95}Zr - ^{95}Nb ที่ได้จากการคำนวณต่อการวัดที่เวลาใด ๆ ของทุก ๆ เดือน.....	19
4.1	แสดงค่าเวลาครึ่งชีวิต ค่าคงที่ของการสลายตัวและค่าพิชชันยิลด์ของธาตุต่าง ๆ.....	21
4.2	แสดงอัตราส่วนกัมมันตภาพรังสีของธาตุต่างๆที่วัดได้ต่อ ^{90}Sr เมื่อเวลาผ่านไปทุกๆเดือนเป็นเวลาหนึ่งปีภายหลังจากที่เกิดสงครามนิวเคลียร์.....	24
4.3	แสดงค่า $\frac{dQ}{d\theta}$ เมื่อ θ มีค่าต่าง ๆ กัน.....	26
4.4	แสดงอัตราการนับของ ^{95}Zr - ^{95}Nb เมื่อเวลาผ่านไปทุกๆ เดือนภายหลังจากสงครามนิวเคลียร์ โดยสมมติว่ามี ^{90}Sr ตกอยู่บนพื้นดิน $1 \mu\text{Ci}/\text{m}^2$	29
4.5	แสดงอัตราโดสของธาตุต่างๆ ที่คำนวณได้ เมื่อคิดว่ามีธาตุนั้นอยู่บนพื้นดิน $1 \mu\text{Ci}/\text{m}^2$	31
4.6	แสดงค่าอัตราโดสของรังสีแกมมาของธาตุต่าง ๆ และผลรวมของอัตราโดสทั้งหมดที่เวลาใด ๆ ของทุก ๆ เดือนภายหลังจากที่เกิดสงครามนิวเคลียร์.....	33
4.7	แสดงโดสที่ร่างกายได้รับเมื่อมี ^{90}Sr ตกอยู่บนพื้นดิน $1 \mu\text{Ci}/\text{m}^2$ เมื่อมีการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ในอดีต.....	34

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2.1	แสดงอันตรกิริยาของรังสีแกมมาต่อผลึกโซเดียมไอโอไดด์ที่มีแคลเซียมเป็นตัวกระตุ้น.....	6
2.2	แสดงระบบของ เครื่องนับวัดรังสีแกมมา.....	7
2.3	แสดงการเกิดซินทิลเลชันในผลึกโซเดียมไอโอไดด์(แคลเซียม).....	8
2.4	แสดงการเกิดอิเล็กตรอนทุติยภูมิขึ้น เมื่อรังสีแกมมาเข้าสู่ผลึกหัววัด..	9
2.5	แสดงรังสีแกมมาจากซีเซียม 137 ระดับพลังงาน 0.662 MeV. จะให้จำนวนอันตรกิริยาคอมพตัน (ก) ได้มากกว่ารังสีแกมมาจากทองคำ 198 ระดับพลังงาน 0.412 MeV (ข) เมื่อชนผลึกโซเดียมไอโอไดด์อันเดียวกัน.....	11
3.1	แสดงสเปกตรัมของธาตุต่าง ๆ ที่ให้รังสีแกมมาจากที่น้ำยูเรเนียมออกไซด์ที่อบนิวตรอนแล้วปล่อยทิ้งไว้หนึ่ง เดือน.....	13
3.2	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านไปของ ^{141}Ce - ^{144}Ce	14
3.3	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านไปของ ^{103}Ru	15
3.4	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านไปของ ^{95}Zr - ^{95}Nb	16
3.5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการนับกับเวลาที่ผ่านไปของ ^{140}Ba - ^{140}La	17
4.1	แสดงการวางหัววัดโซเดียมไอโอไดด์(แคลเซียม)เหนือพื้นดิน 1 เมตร วัดรังสีที่กลางแจ้ง เพื่อหาอัตราการนับของธาตุต่าง ๆ....	25
4.2	แสดงพื้นที่หน้าตัดของหัววัดโซเดียมไอโอไดด์(แคลเซียม).....	27